

УДК 338.242.2

Лілія Мельник, Сергій Кровіцький

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

МОТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДЛЯ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Liliya Melnyk, Serhiy Krovitskiy

MOTIVES OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT SYSTEM IMPLEMENTATION FOR INDUSTRIAL ENTERPRISES IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

До кінця ХХ століття перед людством серйозно постали проблеми збереження сприятливого середовища проживання і об'єктів природи, які суттєво деградували під впливом антропогенної діяльності, що супроводжується інтенсивним розвитком різних галузей промисловості і все більшим залученням в експлуатацію природних ресурсів. Усе це змусило людство задуматися про невідкладність вжиття дієвих заходів на міжнародному рівні щодо забезпечення сталого розвитку, під яким розуміється дотримання балансу між діяльністю із забезпечення нагальних потреб суспільства та заходами з охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів. Вирішення цих завдань на конкретному підприємстві може бути досягнуто шляхом створення і забезпечення функціонування системи екологічного управління.

Загально визнано, що традиційні системи управління зазвичай включають управління виробництвом, фінансовий менеджмент, менеджмент персоналу. Підвищення вимог до якості продукції, стану навколишнього середовища пред'являють нові вимоги до систем управління, які в даний час мають включати в себе системи управління якістю, системи управління навколишнім середовищем, системи управління професійною безпекою і здоров'ям, вимоги щодо соціальної відповідальності. Сукупність традиційних і нових систем менеджменту повинна складати структуру системи управління підприємством або корпоративну (інтегровану) систему управління, засновану на системному підході, вагомим елементом якої повинна бути система екологічного управління.

Система екологічного управління – сучасний підхід до врахування пріоритетів охорони навколишнього середовища при плануванні і здійсненні діяльності організації, невід'ємна складова частина сучасної системи управління нею. СЕУ застосовуються виробничими і сервісними організаціями, органами державного управління та освітніми установами; принципи СЕУ поширюються на управління територіями та регіонами. Для організацій, які впроваджують СЕУ, особливо важливі можливості даної системи щодо підвищення стійкості та ефективності всієї їх діяльності.

Внесок системи екологічного управління у формування успіху організації визначається тим, що вона дозволяє систематизувати підходи до запобігання і вирішення екологічних проблем в усіх аспектах бізнесу. В українських умовах скорочення витрат, викликаних нераціональним використанням ресурсів і матеріалів, втратами та ін., виступає у якості одного з найбільш значущих переваг впровадження СЕУ.

Переваги, які фірма отримує у разі успішного впровадження системи екологічного менеджменту можна звести в наступний список:

1. Можливість отримання міжнародного сертифікату екологічної відповідності.
2. Поліпшення іміджу фірми у сфері виконання природоохоронних вимог (у т.ч. природоохоронного законодавства). Зі зростанням обізнаності громадськості про екологічні проблеми, стає все більш очевидно, що довіра до екологічної діяльності організації починає відігравати значну роль у залученні покупців.

3. Економія енергії і ресурсів, у тому числі спрямовуються на природоохоронні заходи, за рахунок більш ефективного управління ними.

4. Збільшення оцінювальної вартості основних фондів підприємства.

5. Можливість виходу на ринки «зелених» продуктів.

6. Покращення системи управління підприємством.

7. Можливість залучення висококваліфікованої робочої сили.

8. Стандарти ISO 14000 важливі для розвитку торгівлі, оскільки якщо всі грають за одними і тими же правилами, то урядам важче знаходити приводи для виправдання протекціонізму.

9. Серед компаній існує стійка позитивна кореляція між високою екологічною ефективністю компанії та її прибутковістю і загальним благополуччям.

10. Наявність системи екологічного менеджменту допомагає компанії захистити себе від правової відповідальності, пов'язаної з порушенням навколишнього середовища.

11. Поліпшуються умови фінансової захищеності компаній.

12. Зниження витрат, збільшення прибутку. Правильно розроблена система екологічного менеджменту дозволяє ефективно знаходити можливості зниження витрат – вона стимулює управлінські та технологічні інноваційні рішення, знижує загальну собівартість продукції або підвищує її цінність. Ці поліпшення дозволяють компаніям продуктивніше використовувати ресурси на вході: від сировини і енергії, до трудових ресурсів. Таким чином, компенсуються витрати на зменшення впливу на навколишнє середовище.

13. Збільшення конкурентоспроможності.

Основними перевагами в конкурентній боротьбі, які одержує підприємство при впровадженні системи екологічного менеджменту, є:

- економія матеріалів внаслідок більш повної обробки, заміщення, повторного використання компонентів продукції;

- збільшення виходу продукції;

- зменшення простоїв внаслідок більш ретельного моніторингу та технічного обслуговування;

- переробка відходів у комерційно значиму форму;

- зменшення енергоспоживання;

- зменшення витрат, пов'язаних з утилізацією відходів;

- поліпшення продукції в результаті змін у технологічному процесі;

- більш висока якість продукції;

- нижча вартість продукції (наприклад, внаслідок заміщення матеріалів);

- зниження вартості упаковки.

14. Мотивація співробітників. Впровадження системи екологічного менеджменту в організації часто призводить до поліпшення морального клімату в колективі і підвищенню мотивації співробітників.

Провівши дослідження, можна зробити висновок, що виробниче підприємство після введення екологічної сертифікації отримує багато позитивних змін, а також будуть мати вагомні переваги перед конкурентами в сучасних реаліях ринкових відносин.

Список використаних джерел:

1. Кирич Н.Б. Екологічний менеджмент: еколого-економічні засади раціонального природокористування / Кирич Н.Б., Кінаш І.А., Погайдак О.Б. – Тернопіль : Тернограф, 2011 – 268 с.

2. Коньк О.А. Экологический менеджмент и экологическое аудирование [Электронный ресурс] : учебное пособие : самост. учеб. електрон. изд. / О.А. Коньк ; Сыкт. лесн. ин-т. – Электрон. дан. – Сыктывкар : СЛИ, 2013. – Режим доступа: <http://lib.sfi.komi.com>.

3. Системы экологического менеджмента для практиков / С.Ю. Дайман, Т.В. Островкова, Е.А. Заика, Т.В. Сокорнова; Под ред. С.Ю. Даймана. – М.: Изд'во РХТУ им. Д.И. Менделеева, 2004. – 248 с.